

ibique cum gaudio anniversarium martyrii diem celebrabant. Atque illud his solemnitatibus erat eis propositum, non tantum ut Sanctorum memoriam colerent, verum etiam ut fideles exempla ad imitandum haberent. Eadem nunc est, quæ semper fuit, Ecclesiæ mens, cum Sanctorum cultum, venerationemque proponit. Hujus quoque venerationis in sacras reliquias illustra sunt monumenta in actis S. Cypriani, in ejus vita à Pontio Diacono conscripta, et apud Cyprianum ipsum. Hic enim Ep. 6 p. 176 ed. Amstelæd. 1700, declarat lætitiâ incredibilem, qua perfunderetur, si amplecti posset martyrum corpora, et eorum ora osculari. Præclara etiam sunt acta martyrii ipsius Cypriani, quæ extant ante opera ipsius Cypriani p. 15 ed. Amstæd 1700, et ex quibus constat, fideles ante eum lintamina misisse, ne ejus cruor defluens à terra absorberetur. Denique Pontius Diaconus, qui ejus vitam conscripsit, narrat, quemdam Cypriano suas obtulisse vestes, cum ipse multo sudore madidus sederet, ut illas commutaret; *qui videlicet*, inquit Pontius in ejus vit. opp. Cyprian. p. 10 ed. cit., *nihil aliud in rebus oblati ambiebat, quam ut proficiscentis ad Deum Martyris sudores jam sanguineos possideret*. Late sacrarum reliquiarum venerationem tuentur, et laudant Ecclesiæ Patres; atque inter ceteros Augustinus de Civit. Dei l. 8 c. 27 t. 7 col. 217 ed. Ven. cit., Hieronymus contra Vigilantium n. 5 t. 2 col. 591 ed. Neuron., Isidorus Pelusiota contra Hieracem l. 1 ep. 55 p. 17 ed. Paris. 1658, Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 18 p. 295 ed. cit. ostendunt, quam merito, quam recte, quam catholice fideles Sanctorum reliquias venerentur. Quinimo ipsa reliquiarum conditoria Majores nostri summa reverentia prosequuntur, et illorum contactum esse credebant *sanctificationem ac benedictionem*, ut inquit Gregorius Nyssenus Orat. in S. Theodoret. opp. t. 2 p. 1012 ed. Paris. 1615, quod etiam testatur Chrysostomus Orat. de S. Ignat. n. 5 p. 600 et seq. t. 2 ed. Paris. Curabant autem potissimum, ut essent ornata eleganter, atque magnifice conditoria, quæ reliquias continebant. Serico enim opere, aut argenteo, aut aureo sæpe conficiebantur, quo spectat Prudentius Hymn. 5 de S. Eulalia p. 244 vers. 195 seq. ed. Paris. 1687. Et reliquias, quas thecis inclusas, colloque appensas christiani gestabant, memorat Gregorius Turonensis de Glor. martyr. c. 83 et 84 p. 816, 817 ed. indic. Chrysostomus vero tantam sua ætate fuisse indicat sepulcrorum martyrum magnificentiam, ut ea ipsis Principum palatiis anteferre non dubitaverit Hom. 26 in Ep. 2 ad Corinth. n. 5 opp. t. 10 p. 625 ed. Paris. cit. Facile hinc intelligitur, quam absurdus sit, ac semper ab Ecclesia refutatus error Vigilantium, Ennomii, Eustathii, et aliorum, quos imitati sunt recentiores hæretici Zuinglius, Calvinus, Lutherus, ac ceteri similes, qui sacrarum reliquiarum venerationem improbant, ac superstitionem ducunt. Hottingerus præsertim. Dallæus, Medus, Juræus, Basnagius, omnes ex grege hæreticorum homines, multa absurda, falsa, plenaque impudentiæ scripserunt adversus venerationem sacrarum reliquiarum; sed eos copiose refutant, et catholicam veritatem tuentur Natalis Alexander Histor. eccles. sæc. 5 diss. 25 t. 5 p. 514 ed. cit. Card. Gottus Ver. Christ. eccles. t. 2 par. 2 art. 15 t. 16 Theolog. qu. 7 de cult. Sanctor. dub. 4 et verit. Relig. Christ. c. 50 §. 2 n. 11 t. 7, Ludovicius Rusca Jud. eccles. confirm. t. 3 c. 5 art. 8 p. 410. Bossuetus Histor. Variat. Eccles. Protest. t. 5 l. 15 n. 25 et seq.

(2) Consule Augustinum contr. Faust. Manich. l. 20 c. 21 opp. t. 8 col. 347 ed. cit. Gregorium M. l. 8 Ep. 4 l. 9 Ep. 25 opp. t. 2 col. 897 et 947 et l. 1. Dialog. c. 10 eod. t. 2 col. 195 ed. Paris. 1705. Sozomenum Histor. l. 5 c. 9 p. 492 et l. 8 c. 19 p. 551 ed. Valesii Cantabrig. 1720.

(3) Augustinus, seu potius Auctor Serm. 221 de Sanct. seu 4 de Innocent.

in App. t. 5 col. 565 et in Apocal. Hom. 6 col. 1150 t. 5 par. 2. Ambrosius Ep. 22 ad Marcellin. n. 1 col. 927 et Exhortat. Virgin. c. 2 n. 40 col. 548 t. 5 ed. cit. Paulinus Poem. 19 et 26 p. 471 et 657 ed. Veron. Id autem à Felice I, Summo Pontifice, constitutum tradit Anastasius in ejus vit. ut *supra sepulcra aut memorias martyrum* Missæ celebrarentur. Verum Baronius ad an. 275 n. 2 t. 5 p. 192 ed. Luc., Felicis ætate antiquiorem esse inquit, quam sententiam præ cæteris sequuntur Bollandistæ act. SS. April. t. 1 p. 23, et Tillemontius Histor. eccles. t. 4 p. 564 ed. Paris. 1696.

(4) Leo IV Homil. ad Presbyter. et Diacon. apud Labbæum concil. t. 8 p. 55 ed. Ven. Ratherius Orat. Synodic. ad Presbyter. n. 6 col. 414 ed. Veron. 1765. Reliquiarum aut ex cruce pendentium, aut super altaribus impositarum, antiqua monumenta habes etiam apud Martenium de antiq. monac. rit. l. 5 c. 14 §. 56 c. 15 §. 5 et l. 4 c. 1 t. 4 p. 158, 141 et 178 ed. cit. In Regula S. Benedicti c. 58 apud Holstenium cod. Reg. t. 1 p. 131 ed. Aug. Vindelic. 1759, memorantur reliquiae in oratoriis Monachorum.

(5) Dignus est, qui describatur, S. Gregorii Nysseni locus Orat. de S. Theodor. p. 1012 opp. t. 2 ed. cit. *Nam ipsas attingere reliquias*, inquit, *si quando aliqua ejusmodi prospera fortuna contingat, ut id facere liceat, quam optabile sit, et summis votis expetitur munus, norunt quicumque sunt experti, et hoc suo desiderio potiti sunt. Hi enim tamquam vivum suum corpus, et florens videntes, osculantur, et ad oculos, ad os, ad aures, ad omnes sensus admovent.*

(6) S. Ambrosius Ep. 22 ad Marcellin. §. 9 col. 950 t. 5 opp. ed. cit. Evagrius Histor. l. 6 c. 16 p. 271 ed. Cantabrig. 1720. S. Paulinus Ep. 51 ad Sever. col. 489 ed. Veron. cit. Consule Joannem Ferrandum Disquisit. reliquiar. l. 1 c. 5 sect. 2; et Dominicum Georgium de Liturg. Roman. Pontific. l. 5 c. 9 n. 9 et seq.

(7) Cap. 1 et 2 de Reliq. et venerat. SS.

(N. S. Trid. Syn., Ses. 25, Decret. de invocat. et vener. Sanct., constituit quod, « in Sanctorum invocatione, Reliquiarum veneratione, et Imaginum sacro usu... omnis turpis quæstus eliminetur. » Et Syn. Valeat Sess. 4 Tit. 3 cap. 8 alias 10, « Sacri Tridentini Concilii decreto *insistens*, præcipit, sub excommunicationis pœna, ne in Templis, etiam Monasteriis, Reliquiæ Sanctorum extra ipsum Altare educantur in locum, ubi ad quæstum populo sint propositæ. Quod si aliqui, etiam Regulares, devotionis gratia eas ad infirmos detulerint, quod facere non debent nisi vocati, nihil eis dare, neque ipsi ob id, intuitu etiam elemosynæ, aliquid recipere, sub eadem excommunicationis pœna, liceat. »

Demum Imagines ridiculo, superstitioso, et inhonesto habitu, præsertim Deiparæ Virginis, ejusque Divini pueri Jesus, Sanct. Angelorum, S. Mariæ Magdalenaë, et S. Sebastiani etc., minime depingendæ, nec in templis publicæ fidelium venerationi exponendæ, neque ullæ unquam sine Ordinarii licentia: Trid. Sess. 25 *Decr. de Invocat.* SS. Qua de re Syn. Compost. Act. 2 *Decr.* 5 ita constituit: « Sacrarum Imaginum legitimum usum sic Episcopi observari præcipiant, ut ea, quæ in Saero Tridentino Concilio sic, et sancte præcepta sunt, custodiantur. Quare his tantum velaminum, ac vestium ornatus Imaginibus adponantur, qui ab Episcopo, vel ejus Vicario vicarius, et adprobatus fuerit. » Immo neque absque ipsius Ordinarii licentia miraculorum notæ ad Altare palam adpendendæ sunt: Trid. *ibid.*

TITULUS IX.

DE SEPULTURIS.

1. CEMETERIUM UNDE DICTUM?—2. FIDELIUM CADAVERA PRIMUM EXTRA ECCLESIAM, POSTMODUM IN ECCLÉSIA, SEPULTA.—3. CEMETERIA, LOCA RELIGIOSA.—4. SEPULTURÆ ELECTIO.—5. SEPULTURA GENTILITIA, ET PAROCHIALIS.—6. JUS PAROCHI IN DEFERENDIS CADAVERIBUS AD SEPULTURAM.—7. JURA FUNERIS.—8. QUARTA FUNERARIA.—9. QUIBUS ECCLESIASTICA SEPULTURA DENEGATUR?

1.

Loca sepeliendis Christianorum cadaveribus destinata, jam inde ab antiquis Ecclesiæ temporibus appellata sunt cœmeteria, quasi fidelium corpora jacerent in loco dormitionis, unde Christo adveniente excitarentur (1). Loca hæc initio erant extra mœnia civitatis, cum Romanæ leges, quibus etiam Christiani paruerant (2), ubi nihil in iis inerat, quod eorum Religionis adversaretur, neminem intra Urbem sepeliri permitterent (3).

(1) Apostolus, 1. ad Thessal. IV, 12, *nolumus, inquit, vos ignorare fratres de dormientibus: quem in locum inquit Hieronymus Ep. 75 n. 1 opp. t. 1 col. 448 ed. Veron. cit. Unde et beatus Apostolus velat de dormientibus contristari, ut quos dormire novimus, susculari posse credamus.*

(2) S. Joannes Chrysostomus Hom. de Fide et lege naturæ opp. t. 1 n. 2 p. 829 Hom. 57 al. 58 in Matth. n. 5 p. 424 t. 7 et Exposit. Psalm. 5 n. 5 p. 36 t. 5 ed. Paris., L. 6 cod. Theod. de Sepulcr. violat. Revera in Urbis suburbanis erant Romana cœmeteria, quæ circiter 45 numerat Baronius ad an. 226 n. 9 t. 2 p. 474 et 475, eorumque nomina singillatim Panvinius describit de Cœmet. c. 12 per tot. Similiter extra civitatem erant Neapolitana cœmeteria, de quibus agunt Gilbertus Burnet Ep. 4, Mabillonius Mus. italic. t. 1 p. 14, et Mazzoehius in Kalendar. Consule Paulum Aringrum Rom. subterr. l. 1 c. 1 n. 9.

(3) Jus hoc erat XII Tabularum, quod sæpe novis legibus confirmatum fuit, ac tractatum ad omnes civitates, primum constitutione Hadriani l. 5 §. Divus ff. de Sepulcr. violat., id est D. Pii, ut Capitolinus scribit, deinde ceterorum. Vide Paulum Recept. sentent. l. 1 tit. 21 n. 2, ibique Schultingium in Not. 8 et seq. Jurispr. vet. Ante Justinian. t. 1 p. 261 et seq. ed. Lipsiæ 1737.

2. Lapsu temporum quorundam cadavera intra civitatem, non tamen intra Ecclesiam (1) humo tradi cœperunt. Eo privilegio politi sunt Imperatores, et Reges, qui, ut plurimum, in Ecclesiæ atrio, et porticibus sepeliebantur (2). Postea loca hæc patuerunt etiam populo universo (3); et interim illis una cum

Abbatibus, ac viris pietate præstantibus intra Ecclesiam sepultura concessa est (4), quam pridem Episcopi ante ceteros habuerant (5). Denique omnibus in Ecclesia permissus sepulturæ locus (6); quæ hodierna est, qua jamdudum utimur, disciplina.

(1) Vide Concilium Braearense I, can. 48 apud Labbæum t. 6 col. 552 ed. Ven., et Auctorem Vitæ S. Fulgenti apud Bollandum 1 Januar. Leg. 2 col. de eccles. Atque hæc quidem erat consuetudo, quæ generatim obtinebat; non tamen desunt, uti paulo postea demonstrabo, hæc etiam ætate, exempla aliquorum, qui in Ecclesia sepulturam habuerunt.

(2) Id de Constantino narrat Eusebius Vit. Constantin. l. 4 c. 71 p. 668 ed. Cantabrig. et S. Joannes Chrysostomus Homil. 26 in 2 ad Corinth. n. 5 opp. t. 10 p. 625 ed. Paris., de Theodosio Seniore, Arcadio ac Theodosio Juniore, Nicephorus l. 14 c. 58 p. 531 t. 2 ed. Paris. 1650.

(3) Concilium Nannetense can. 6 t. 7 par. 1 col. 358 collect. Harduini, et Moguntiacum can. 52 col. 1016 t. 4 ejusd. collect. unde illa desumpta videtur regula, quæ est in capitularibus Caroli M. l. 1 c. 45 apud Baluzium t. 1 col. 495 ed. Ven.

(4) Clodoveum, Francorum Regem, qui vita functus est an. 511, in Basilica S. Petri sepultum fuisse testatur Gregorius Turonensis Histor. l. 2 c. 45 col. 100 ed. cit. Evagrius autem Histor. l. 4 c. 51 p. 412 t. 5 ed. Valesii Cantabrig. 1720, narrat à Justiniano Imperatore ædificatum fuisse templum SS. Apostolorum, in quo Imperatores, ac Sacerdotes sepeliri mos est. Vide etiam Concilium Moguntiacum anni 813 cit. can. 52 t. 9, et Triburiense anni 895 can. 17. apud Labbæum t. 11 col. 658 ed. Ven. Eodem honore etiam Ecclesiarum conditores affecti sunt, quod demonstrat Sozomenus Histor. l. 9 c. 2 p. 566 ed. Cantabrig.

(5) Ætate Ambrosii, hoc est IV sæculo, Episcopus in Ecclesia sepeliri solitus fuisse, constat ex ipso Ambrosio, qui Mediolani subtus altare sibi sepulturam paraverat; at eo illatis Gervasii, et Protasii reliquiis, hunc, inquit, Ep. 22 n. 15 opp. t. 5 col. 951 ed. cit., *mihî locum prædestinaveram.... sed cedo sacris victimis dexteram portionem.* Eandem quinti sæculi fuisse disciplinam ostendit Pulcheriæ Augustæ epistola ad S. Leonem M., quæ inter ipsius Pontificis epistolas extat post 59 p. 244 t. 2 ed. Rom. cit., unde constat Flaviani Episcopi Constantinopolitani corpus fuisse conditum in Basilica Apostolorum, in qua consueverant prædecessores Episcopi sepeliri. Similiter corpus S. Joannis Chrysostomi, qui hæc vivens dixerat, orat. quod Christus sit Deus n. 9 p. 570 t. 1 ed. Paris.: *Constantinopoli Reges nostri magnam gratiam putant, non si prope Apostolos, sed si vel extra eorum vestibula corpora sua sepeliantur, sicutque piscatorum ostiarum Reges; Chrysostomi, inquam, mortui corpus Constantinopolim delatum, atque in Ecclesia SS. Apostolorum sepultum fuisse, scribit Socrates Histor. l. 7 c. 45 p. 595 ed. Cantabrig. Alia per multa ea de re monumenta collegit Martenius de Antiq. eccles. rit. l. 5 c. 15 §. 11 et seq. t. 2 p. 572 cit. ed. Haud tamen desunt antiquissima etiam ætate exempla laicorum quorumdam pietate præstantium, qui in Ecclesia sepulti sunt.*

(6) Kepperus, hæreticus videlicet homo (Polit. eccles. l. 1 c. 15) ritum sepeliendi christianos in Ecclesia, superstitionis arguit; atque hanc consuetudinem ex Monachorum, et Sacerdotum avaritia, ac laicorum ambitione

repetit. Eadem fere habent Binghamus (Origin. eccles. l. 23 c. 1 §. 9 t. 10 cit. ed.), et Van-Espenius (Jus eccles. univers. par. 2 tit. 58 c. 2 §. 35 et 54). Fateor equidem, Christianos olim extra sacras aedes sepeliri consuevisse; sed cum ea res tota sit disciplinae, quae Ecclesiae voluntate mutatur, non video, quamobrem Ecclesia non potuerit decernere, ut fideles intra sacras aedes sepeliantur. Ceterum nova non est, nec antiquis ignota Patribus consuetudo sepeliendi in Ecclesia fideles, eaque procul abest à superstitione, ceterisque vitiiis, quorum arguitur. Mitto tria priora Ecclesiae saecula, in quibus christianis templorum loco erant cœmeteria, ibique suos agebant conventus, et rem divinam conficiebant. Scio, formidolosis illis temporibus christianos non quovis loco vellent, rebus sacris, atque divinis operam dare potuisse; sed certe si aliqua fuisset superstitio facere rem divinam, precesque fundere, ubi mortuorum cadavera jacebant, alio potius quocumque loco, quam in cœmeteriis illud christiani præstitissent. Sed mitto hoc nascentis, et undique vexatae Ecclesiae tempus; quamquam hoc quidem gravissimum sit, et omnem plane, quae fingitur, superstitionis notam abstergat. Certe vix data Ecclesiae pace, Constantinus, uti narrat Eusebius in vit. Constantini l. 4 c. 71 p. 668 ed. cit., juxta Apostolos sepeliri vehementer cupiebat, eaque de causa illorum nominibus appellatam Basilicam excitavit. An hoc desiderium pius Imperator prætulisset, si quid in eo superstitionis inesse putasset? Paulinus poem. 19 col. 475. ed. Veron. an. 1756. memorat cellulas, et eas quidem intra Basilicam, Ep. autem 52 ad Sever. n. 12 col. 205 cubicula Ecclesiae, seu capellas, in quibus defunctorum corpora condebantur. Ambrosius, qui, ut mox narravi, sibi in Ecclesia sub altare sepulturam paraverat, Satyro fratri suo, licet laico, in Ecclesia secus tumulum S. Victoris sepulcrum posuit. Eandem Taurinensis Ecclesiae consuetudinem fuisse, testatur S. Maximus Homil. 81 col. 261 ed. Romæ 1734., Africanæ autem S. Augustinus l. 2 Retract. c. 64 col. 65 t. 1 opp. ed. cit. Ita etiam Cæsarius, Gregorii Nazianzeni frater, ac Paula in Ecclesiis sepulturam habuerunt, quod ostendunt Gregorius Nazianzenus Orat. 10 p. 167. et Hieronymus Ep. 108 n. 29 col. 717 opp. t. 1 cit. ed. Veron. Quibus adde exempla, quae supra descripsi, Episcoporum, Regum, ceterorum, qui in Ecclesia sepulti sunt, et facile intelliges, nihil superstitiosum, nihil non religiosum urbana in Ecclesia sepulera, Patrum omnium judicio, continere. Veram autem causam, propter quam inducta est consuetudo fideles in Ecclesia sepeliendi, apertissime indicant S. Maximus, et S. Augustinus, uterque loc. mox. cit. Ille enim inquit: *quod vero quisque apud memorias Martyrum sepelitur, hoc tantum mihi videtur prodesse defuncto, ut commendans eum etiam Martyrum patrocinio, effectus pro illo supplicationis augeatur.* Ille autem habet hæc: *Ideo hoc à Majoribus provisum est, ut Sanctorum ossibus nostra corpora sociemus.... Cum Sanctis ergo Martyribus quiescentes, evadimus inferni tenebras.* Pium hoc desiderium patrocinii Sanctorum, quibus se Fideles commendant, et quibus morientes suum quasi credunt corpus, ut studium ostendant, quo in eos feruntur, vera causa est, propter quam et olim sepelirentur, et nunc christiani in Ecclesia sepeliantur; non autem superstitio, aut hominum ambitio, aut avaritia Clericorum. Consule Muratorum dissert. 17 ad calc. opp. S. Paulini col. 858 et seq. ed. Veron. 1756, qui illos, quos indicavi, Paulini locos illustrat, ac de antiquis christianorum in Ecclesia sepulturis copiose, et accurate disputat.

3 Nunc, quamquam Christianis omnibus in Ecclesia sepul-

tura permittatur, tamen in multis locis cœmeteria sunt, in quibus mortuorum corpora humo teguntur (1). Sunt autem cœmeteria, loca religiosa, solemnibus Episcopi benedictione (2), humandis fidelium cadaveribus addicta, eaque prope ipsas Ecclesias sita esse solent. Ubi nulla sunt cœmeteria ab Ecclesiis distincta, Christiani in ipsis Ecclesiis sepeliuntur; nefas autem est eorum aliquem in loco profano sepulturam habere (3).

(1) *Ubi viget antiqua consuetudo*, inquit Rituale Romanum editum jussu Pauli V. tit. de Exequiis, *sepeliendi mortuos in cœmeterio, retineatur, et ubi fieri potest, restituatur.* Vide etiam Concilium Mediolanense l. par. 2 c. 61.—V. Syn. Illiberit. can. 54, 55, 56 et 58; Arnaldi de Peralta, Valent. Episc., Syn. Const. an. 1262; legg. tit. 15 *Partite* 1.

(2) Benedictio cœmeterii jam vigeat ætate S. Gregorii Turonensis, uti patet ex l. de Glor. confessor. c. 106 col. 986 ed. cit. Benedictio ritus descriptus ex antiquis libris Ritualibus, habet Martenius de Antiq. Eccles. rit. l. 2 c. 20 t. 2 p. 294 et seq. ed. cit.

(3) Cap. 5 de Sepultur. ibique Gonzalez.

4. Integram cuique est sibi Ecclesiam eligere, in qua ejus cadaver sepeliatur, modo Ecclesia sepeliendi jus habeat. Quo jure gaudent Ecclesiae Cathedrales, ac Parochiales, quæque illud consuetudine, aut privilegio adeptæ sunt (1). Quare etiam uxor, invito marito, et filius pubes, quamquam sit in patris potestate, liberam sepulturæ optionem habent (2). Sed filio impuberi, ob inopiam consilii, pater eligit sepulturam, si id loci consuetudo patiatur (3); secus enim, aut in sepulcro majorum, aut in Parochiali Ecclesia conditur (4). Similiter neque Regularibus, qui suo carent arbitrio, sibi eligere sepulturam licet; nisi procul à suis monasteriis decedant, ita ut ad ea transferri commode nequeant (5).

(1) In Clem. 2 de Sepultur., Dominicanis, et Franciscanis conceditur sepeliendi privilegium in eorum Ecclesiis; quod privilegium aliis quoque Regularibus concessum fuisse, observat Pirhingius, Jus canonic. l. 5 tit. 28 n. 50.

(2) Cap. 5 et 4 de Sepultur. in 6.

(3) Cap. 7 de Sepultur.

(4) Cap. 4 eod. in 6.

(5) Cap. ult. de Sepultur. in 6.

5. Si quis sibi sepulturam non elegit, eam habet in sepulcro majorum, vel si eo careat, in Ecclesia parochiali (1). Mulieres autem si non elegerint sepulturam, cum viris suis sepeliendæ sunt (2), et si plures habuere viros, cum eo sepeliuntur, cui

postremo nupserunt (3). Monachi etiam, et Regulares humanantur in Ecclesia, vel cœmeterio sui monasterii, quod ipsis parochiæ loco est (4); et similiter canonici, ac beneficiati in Ecclesia sui capituli, vel beneficii sepeliuntur. Cadaver, quod contra interdictum extra propriam Ecclesiam humo traditum fuit, si petatur, effodiendum est, ac propriæ Ecclesiæ restituendum (5).

(1) Can. 2 c. 13 q. 2. cap. 1 de Sepultur. cap. 3 eod. in 6.

(N. S. Numquam dubitatum est, Ecclesiam Parochialem, ejusque Cœmeterium, proprium esse sepulturæ parochianorum locum; æquum enim visum est, ut quos Parochus vivos curavit, eosdem defunctos non deserat. Peregrini etiam in Parochia, ubi eos decedere contingit, sepeliendi sunt; si modo apud suam propriam Parochiam sepeliri nequeant: Compil. Tarracon. Lib. 3 Tit. 16 cap. 3.

(2) Can. 2 et 3 c. 13 q. 2.

(3) Can. 5 cit., cap. 3 de Sepultur. in 6.

(4) Cap. ult. eod. in 6.

(5) Cap. 5 de Sepult. Neque cadaver solum sed etiam funeris emolumenta propriæ Ecclesiæ restituenda sunt. Id autem locum habet sive alienæ parœciæ hominem quis in sua Ecclesia sepeliverit, sive etiam hominem parœciæ suæ, qui sibi in alia Ecclesia sepulturam elegit. Widessis Giraldui Expos. Jur Pontif. par. 4 l. 5 decret. sect. 487 p. 319.

6. Cum cadaver extra parœciam sepelitur, antequam domo educatur, à parochio benedicendum est, eoque comite ad sepulcrum deferendum. Hæc quidem consuetudo est, quæ ubique in Italia viget; sed in ultramontanis quibusdam regionibus exequiæ in parœcia celebrantur, quod jus Decretalium est (1).

(1) Confer Interpretes ad cap. 9 de Sepultur.

7. Vetus est disciplina, per quam oblationes pro mortuis fiunt (1), easque Ecclesia recipiebat, si christiani in ejus communione decessissent. Hujusmodi oblationes initio ex sola fidelium voluntate procedebant; sed postea conversæ sunt in laudabiles consuetudines; et nunc hæredes cogi possunt ad præstandas oblationes, quæ populorum moribus receptæ sunt (2). Atque hæc sunt jura, quæ *funeraria* dicuntur, quæque ob curam animarum parochio debentur.

(1) Oblationes, quæ pro defunctis fiunt, memorat Tertullianus de exhort. castit. c. 11, et de monog. c. 10. p. 525 et 531 ed. Ven. 1744; et de coron. c. 5 p. 102, laudat *oblationes pro defunctis*, et alia quæ in Ecclesia observabantur: postremo dicit hæc: *harum, et aliarum ejusmodi disciplinarum, si legem expostules, nullam invenies. Traditio tibi prætendetur auctrix.*

consuetudo confirmatrix, et fides observatrix. Videndi sunt etiam S. Cyrillus Hierosolymitanus cathec. 25 mystag. 5 n. 9 seq. p. 523 ed. Paris. 1720, S. Epiphanius expos. Fid. Cathol. n. 23 t. 1 opp. p. 1106 ed. Colon. 1682, S. Jo. Chrysostomus hom. 21 in act. Apostol. n. 4 opp. t. 9 p. 175 et hom. 41 in ep. 1 ad cor. n. 4 seq. p. 592 seq. t. 10 ed. Montfaucon. Paris., S. Augustinus serm. 172 de verb. apost. c. 2 n. 5 opp. t. 8 col. 828, de cur. geren. pro mort. c. 18 col. 1875 t. 8, in Enchirid. de Fide, spe et char. c. 110 col. 620 t. 11 ed. Ven. 1756, S. Ambrosius ep. 59 n. 4 opp. t. 5 col. 1014 ed. Ven. 1754, ceteri demum Patres, quos collegit Leo Allatius *de Utriusq. eccl. occid. atque orient. perpet. in dogmat. de Purgat. consens.* p. 45 et seq. et p. 356 seq. ed. Rom. 1655.

(2) Cap. 42 de Simon.

(N. S. Nunquam vetitum fuit spontaneas, vel ab ipsis defunctis relictas, vel ab hæredibus collatas, oblationes recipere. Id quod Romani Pontifices, et Concilia Provincialia permittunt, quæ exactiones vetant; præcipue Syn. Bracar. I cap. 21 alias can. 58; dein Syn. Hispal. an. 1512 cap. 17. Postremo Syn. Compost. an. 1565, Act. 5 Decr. 10, et leg. 1 tit. 15 Part. I. Verum hæc in re quum frequenter lites exorirentur, tum ex parte laicorum contra Clericos, pecuniam pro sepultura, et exsequiis exigentes, ac extorquentes, tum ex parte Clericorum adversus laicos, pias, laudabiles, ac receptas offerendi consuetudines, infringentes: hinc Ecclesiasticis sanctionibus statutum est: 1, ut laici receptas pro exsequiis offerendi consuetudines observent: 2 ut laici ad pias hæc servandas consuetudines possint per Episcopum urgeri: Ad rem præf. Syn. Hispal. *ibid.* Præcipimus, ne vendantur sepulturæ, nec fiant super his pacta, nec conventiones; sed post sepultum corpus, detur Ecclesiæ elemosyna juxta consuetudinem, quæ in talibus casibus observata fuit, et observatur. Et ut circa hoc Judex Ecclesiæ observari faciat consuetudinem, quæ in ea fuerit: 3 demum ut omnes, quæ hæc de re exoriri possent laicos inter, et Clericos contentiones, vitentur, Episcopis insinuatum est, ut habita locorum, et personarum ratione, modum quemdam illis oblationibus constituent, ac decernant, quid cuique juxta laudabilem consuetudinem offerendum sit: id quod Synodi præsertim Provinciales præstitere. Ferdinandus de Loazes in Synod. Barcin. an. 1564 in Compil. Tarracon. lib. 5 tit. 16 cap. 5.

Plura hæc in re Parochio, aliisque Clericis, ac ipsis etiam laicis cavenda, eadem illa Concilia præscribere.

1. Clerici jura taxata, ac recepta, quovis excogitato prætextu, propria auctoritate augere, aut nova imponere non audeant: Rituale Rom. de Exsequiis, Conc. Mediol. IV Part. 2 tit. de Funer., et Exsequiis.

2. Parochi, alique Sacerdotes in horum jurium petitione nullum avaritiæ, vel aviditatis specimen præferant, neque cadaveris inhumationem differant eo prætextu, quod non satis de juribus solvendis pactum sit: Conc. Prov. Neap. I cap. 47, et II tit. 2 cap. 4; præf. Compil. Tarracon. lib. 4 tit. 14, cap. 5.

3. Neque Parochi, ob consensum præstitum pro humanis fidelium cadaveribus in sepultura ab illis electa, aliquid præter jura Parochialia exigant. Neque quidquam supra consuetum extorqueant eo prætextu, quod defunctus sit exterus: Conc. Prov. Neap. II; Compil. Tarracon. *ibid.*

4. In Parochos, qui etiam à viventibus, quod ad aliam Parochiam deferri velint sepeliendi, aliquid sepulturæ nomine exigere ausint, Episcopi gravissimis pœnis animadvertere jubentur: *ibid.*

5. Cadaverum conditoria parietibus Ecclesiarum, aut Capellarum adfi-

genda non sunt: Constitutio Pii V: *Quum primum*; et eadem Syn. Prov. Neap. *ibid.*

6. Pauperum exsequiæ gratis exsolvantur; neque majorem pro sepeliendis divitibus, quam pro inhumandis pauperibus sollicitudinem Parochus, alique Clerici efferant: Eadem Synod. Prov. Neap. *ibid.*

7. Regulares, in quorum Ecclesiam defuncti cadaver inferendum est, summam exorbitantem non exigant; aliter poterit Ordinarius hujusmodi excessui opportuno remedio prospicere: S. Rit. Congr. in *Una Neap.*, 16 Januarii 1677.

8. Demum ipsis laicis inculcatum est, ne nimium fastum in exsequiis adfectent. Jure Canonico simul, et Civili Hispano sumptus, officia, atque exsequiarum luctus præscriptam habent formam: Syn. Tolet. III can. 22, et Tolet. an. 1525 cap. 11; et legg. 2 tit. 3 lib. 1, 2 et 3, tit. 15, lib. 6 *Nov. s. Compilat.*)

8. Quod si aliquis extra Ecclesiam parochialem tumulo mandetur, ex iis rebus, quæ ad aliam Ecclesiam funeris causa delata sunt, pars aliqua detrahitur, quæ dicitur *quarta funeraria*, seu *canonica*, et parochiæ tribuitur. Nam justum visum est aliquid ex iis rebus dare Ecclesiæ parochiali, quæ defuncto curam spiritualem impendit (1). Hæc autem portio non eadem ubique est, sed alibi quarta, alibi tertia, alibi major, aut minor pro gentium moribus (2); verum, quantacunque sit, semper *quarta* appellatur; atque ex consuetudine, pactisque conventis noscitur, quibus ex rebus detrahenda sit. Generatim tamen non detrahitur ex donationibus inter vivos, neque ex legatis missarum, et anniversariorum, atque ex ceteris, quæ pia relictæ dicuntur (3).

(1) Cap. 1 de Sepultur. Plures sunt Romanorum Pontificum constitutiones, per quas Regulares, quorum in Ecclesiis fidelium cadavera sepeliuntur, ab hujus quartæ solutione liberantur; cunctasque memorat Gaudentius à Janua de visit. prælat. regul. t. 2 c. 7 dub. 20 sect. 3 n. 55 §. 4. Sed Concilium Tridentinum sess. 25 c. 15 de Reform. sancivit, ut ii Regulares, qui annis ante ipsum Concilium quadraginta quartam solvere consueverant, eam etiam in posterum solvere deberent, ceteri, qui ante hoc tempus nunquam solverunt, eodem onere non tenerent. Decretum hoc Synodi Tridentinæ declaravit S. Pius V. const. *Etsi Mendicantium* 58. Bullar. t. 4 par. 2 p. 573. Gregorius XIII. const. In tanta 15 p. 271 t. 4 par. 3. Paulus V. const. Decent. 6 p. 150 t. 5 par. 4. Denique Benedictus XIII. const. Romanus 51 p. 594 t. 11 omnia sustulit privilegia post Clementem. *Dudum, de Sepultur.*, et post Concilium Tridentinum concessa Regularibus, qui sunt in Italia, atque in Insulis ad eam pertinentibus, de non solvenda quarta parochiæ defunctorum, qui in eorum Ecclesiis sepeliuntur. Hodie igitur hac lege Benedicti XIII. reguntur monasteria Regularium in Italia, atque in finitimis Insulis; ceteri Regulares, qui extra has regiones commorantur, Tridentinæ, quam memoravi, legi subiciuntur.

(2) Cap. 9 eod.

(3) Cap. 10 eod. cap. ult. de Testam. Confer S. Pium V. cit. const. *Etsi Mendicantium*, et Benedictum XIII. cit. const. Romanus.

9. Ecclesiastica sepultura pars est christianæ communionis, quæ etiam post mortem manet; ideoque ab illa repelluntur, qui viventes ea communione carebant, atque ab Ecclesia sejuncti ex hac vita migrarunt (1). Quamobrem ecclesiastica sepultura privantur judæi, ethnici, infideles omnes; atque etiam infantes mortui sine baptismo (2), apostatæ, hæretici, schismatici manifesti (3); nominatim interdicti (4); excommunicati vitandi, qui nimirum palam in clericum violentas manus injecerunt, et quos Judex Ecclesiasticus nominatim excommunicatos declaravit (5); qui sibi mortem consciverunt, nisi eos furore actos id egisse constet (6); qui in singulari certamine (7), aut in torneamentis, quæ mortis periculum habent (8), interfecti sunt; qui in Paschate Pœnitentiæ, et Eucharistiæ sacramentum voluntarie omiserunt (9); usurarii manifesti (10); monachi mortui cum pecunia (11); fures, et latrones in crimine deprehensi, et occisi (12); raptores Ecclesiarum, qui non satisfecerunt (13); denique omnes publici peccatores, qui sine pœnitentia decesserint (14). Quod si horum aliquis in loco sacro sepulturam habuerit, ejus cadaver, modo internosci possit, è sepulcro educandum est, atque in loco profano collocandum (15).

(1) Cap. 12 de Sepultur.

(2) Can. 27 et 28 de consecr. dist. 1., Rituale Romanum tit. de Exeq. rubr. *Quib. non lic. dar. eccles. Sepult.*

(3) Caus. 24 q. 1 per tot.

(4) Cap. 10 de Sepult., cap. 17 de verb. signific., cap. 20 de senten. excom. in 6. Clemen. 1 de Sepultur.

(5) Excommunicati vitandi, secundum celebre decretum Martini V, editum in Concilio Constantiensi, ii tantum habentur, quos Judex Ecclesiasticus palam excommunicatos pronunciarit, atque eos uti tales speciatim, et expresse declaravit. Eodem è genere sunt, quos ob manus in clericum injectas, ita certum, atque exploratum omnibus est incidisse in sententiam latam à can. *Si quis suadente diabolo*, ut eorum factum neque celari, neque excusari aliqua ratione possit. Quibus Benedictus XIV. in const. *Detestabilem* 6 §. 9 t. 4 ejus Bullar. p. 22 ed. cit., addidit decedentes in certamine singulari, vel etiam procul à loco certaminis, sed ex eo tamen accepto vulnere, quamquam vitandi declarati non fuerint. Hi omnes tamquam excommunicati vitandi nunc ab ecclesiastica sepultura excluduntur.

(6) Can. 12 c. 25 q. 5.; * Syn. nempe Bracar. 1, cap. 16, alias can. 55.

(7) Concilium Tridentinum sess. 25 c. 19 de Reform. Vide etiam cit. const. *Detestabilem* Benedicti XIV. — * Syn. Arand. ad Durium an. 1475, cap. 20. Legg. 1, 2, 3 tit. 20 lib. 12 *Novis. Compilat.*; cap. 6 tit. 9 lib. 2 cod. pœn. recentis, civiles duelli pœnas complectuntur.

(8) Cap. 1 et 2 de Torneamen., Gregorius XIII. const. *Ad tollendum*, 140 Bullar. t. 4 par. 4 p. 19, et Clemens VIII, const. *Illius vices*, 50 t. 5 par. 1 p. 585 cit. Bullar. ed. Rom. ult.

(9) Cap. 12 de Pœnitent. et remiss.; — * Syn. Vallisod. cap. 28.

- (10) Cap. 5 de Usuri., cap. 2 eod. in 6.
- (11) Cap. 2 et 6 de Stat. monachor.
- (12) Cap. 2 de Furtis.
- (13) Cap. 2 et 5 de Raptor.; —* Compil. Tarracon., lib. 5, tit. 8, cap. 1.*
- (14) Can. 16 c. 15 q. 2.
- (15) Cap. 12 de Sepultur.

(N. S. Corpora suspensorum in patibulo, ad exemplum, et terrorem aliorum, manebant insepulta, et omnium oculis exposita, à bestiis, et aere consumenda. Verum id non ex Ecclesiæ legibus, quæ expresse suspensorum cadaveribus sepulturam indulgent: Syn. Wormat. an. 772 *Cap. de his, qui suspenduntur in palibulis*; at jure Romanorum; *Leg. 1 Dig. de Cadaver. punitorum*. Quinimmo ex *Leg. 2 ibid.*, requirebatur omnino consensus Principis, ut sepeliri possent. — In Hispania jus Romanum diu viguisse videtur, et confirmatum etiam à Syn. Braear. I laud. cap. 16, alias can. 55; ac mores inducti sunt, colligendi bis in anno ossa ultimo supplicio adsectorum, ad ea in loco sacro sepelienda; dein vero in toto Regno, excepta civitate Valentina, in criminibus atrocioribus, æque usus invaluit, tradendi eadem die Ecclesiasticæ sepulturæ; at licentia à Gubernatore Regii Tribunalis ad criminalia deputati, vel à Judice sententiam exsequente, obtenta: id quod hostierna praxis seruat. Tandem ea suspensorum cadavera, quorum discepta membra ad publica viarum loca appenduntur, semel in anno, Sabbato ante Dominicam Passionis, ad sepulturam efferuntur.) — Furcæ supplicium apud nos abolitum Reg. disposit. 28 Apr. 1832; nec amplius reorum cadavera amputantur: novis. Cod. pœn. art. 92.

De cœmeteriis V. legg. tit. 11 lib. 2. *Fori Judic.*; tit. 15 *Partitæ I*; 1 tit. 5 lib. 1 Novis. *Compilat.*; Reg. Ordin. 2 Jun. 1833; ubi de ipsis construendis decisum: Reg. ordin. 12 Maj. 1849 extra populorum mœnia sepelire præcipit; exceptis Episcopis, et Monachabus; juxta alias similes dispositiones, 6 Oct. 1806, 15 Feb. 1807, 30 Oct. 1855.

TITULUS X.

DE MONASTERIIS.

1. MONASTERIUM QUID?—2. QUID IN NOVO ERIGENDO MONASTERIO OBSERVANDUM.—3. EXEMPTIO MONASTERIORUM.

MONASTERIUM proprie significat locum, in quo solitarii vitam agunt, et vero monasteria initio erant domicilia eorum, qui è civitate in solitudines discedebant. Sed postea visum est in urbes vocare Monachos, ut Christianam Religionem tuerentur, et amplificarent (1); lapsu autem temporum multi Regulares in medijs urbibus initio sunt instituti, ut in procuranda salute animarum clericis opem ferrent. Hodie igitur monasteria dicuntur omnia loca, in quibus plures habitant, qui certa obstricti regula,

communem vitam ducunt, et qui pro diversa sui instituti ratione, Monachi, Mendicantes, Canonici regulares, clerici regulares appellantur.

(1) S. Basilium monasteria in urbe constituisse, ut Monachi contra Arianos catholicam fidem tuerentur, narrat Socrates histor. l. 4 c. 26 p. 247 ed. Cantabrig. Cum vero Monachi in civitate deducti sunt, ut subsidio essent clericis, novum hoc officium, quod suscipere debebant, eos deserere coegit laborem manuum, quo pridem vitam transigebant, cum omnibus soluti curis, in solitudine versabantur. Non enim se amplius poterant in hoc labore exercere, qui suam in totius christiani populi utilitate operam collocare debebant. Accedit, quod prisca monachis, quibus nulli erant ad vitam agendam redditus, necessarius erat manuum labor, ut per eum sibi ad vitam necessaria compararent. Sed cum suam pro christiano populo operam impendere ceperunt, æquum profecto, et omni Juri consentaneum fuit, ut necessaria acciperent ab iis, quibus sua erat addicta opera, et occupatio. Hi dederunt, uti par erat, hujus operæ remunerandæ causa, bona, cum quibus Monachi vitam traducerent; et ita sua sponte desit manuum labor, qui non amplius Monachi, alijs distenti curis, vacare poterant, et quem vitæ necessitas non amplius postulabat. Tunc autem illi sese dederunt studiis, atque laboribus, qui in rei Christianæ publicæ utilitatem redumderent; quique, non solum ad Religionis officia, sed etiam ad studia literarum pertinerent. Quanta autem ad nos delata sint bona ex his Monachorum curis, atque laboribus, ignorat nemo; idque, ut ceteros mittam, demonstrat Mabilonii opus de Studiis monasticis, demonstrant præclara opera Maurinorum, aliorumque complurium, quorum studiis, atque occupatione magna omnibus utilitas allata est. Neque vero illa, in qua nunc Monachi versantur, occupatio, eorum instituti sanctitati adversatur, quod ipse fatetur Eybelius *Introduct. in jus eccles. t. 4 l. 2 c. 11 §. 335 not. 1*; nec certe aliquis reprehendat Monachos, quod pro commodo, atque utilitate christianæ reipublicæ operam terunt. Consule F. G. Ziebrecht, c. 4 §. 55 seq., qui peculiari libro Bassani edito an. 1785, refutavit Rautenstrauchium, qui opere, cui titulus *Septem capita de Religiosis*, Monachos ad prisicum vitæ institutum, manuumque laborem revocare vellet. Ceterum falsum est, quod omnes Monachi initio manuum labore sibi victum quærerent, cum Monachorum, qui pijs operibus, et studiis vacarent literarum, multa sint exempla apud Athanasium ep. ad Dracont. opp. t. 3 p. 207 ed. Patav. 1777, et Sozomenum hist. eccles. l. 6 c. 2. et 29 p. 256 seq. c. 30, 51, 52 p. 241 et seq. ed. Taurin. 1747; et Concilium Constantiense propositionem 24 Wicleffi, agentis: *Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, et non per mendicitatem*, damnavit, in prima parte, *tamquam scandalosam, et præsumptuose assertam, pro quanto sic generaliter, et indistincte loquitur*; in altera, *tanquam erroneam, pro quanto asserit, mendicitatem fratribus non licere*, t. 16 conc. Labbæi col. 757 ed. Ven. Videsis Mamachium de del diritto libero etc. par. 1 l. 5 c. 2 p. 526, 527, 570. Atque id quidem pertinet ad antiquos Monachos, qui initio ea lege instituti sunt, ut in solitudine vitam agerent, ac manuum labori vacarent. Nam ineptum esset, contraque instituti legem, ad solitudinem, ac manuum laborem vocare ceteros Regulares, quos recentiori ætate pii homines longe alijs regulis instituerunt, et quos in medijs civitatibus versari voluerunt, ut christianis auxilio sint. Visum est hæc monere, et edicere, ut satisfactum sit Scripitoribus Annalium Ecclesiasticorum Florentiæ, qui mihi